

● **VÁLSÁGBÓL LENDÜLET**

Hiába szembesültek nehézségekkel a kezdetekkor, a problémák inkább előre lendítették a folyamatokat. Meg kellett küzdeniük a háború okozta válság és gazdasági leállás következményeivel, hatalmas teljesítménynek számított ekkor ügyfeleket, megbízásokat gyűjteni, ráadásul az alapanyagokat sem volt egyszerű beszerezni. A kényszerűséget az eredményezte, hogy a bútorok fejlesztése és gyártása során az egyszerű vonalak, a letisztult formák és a funkcionalitás felé mozdultak. Ezzel párhuzamosan előtérbe kerültek a karakteres színek, úgy döntöttek, hogy amennyiben a forma egyszerű és visszafogott, viszont különleges árnyalatú textilek állnak rendelkezésre, akkor ezek kapjanak hangsúlyos szerepet.

● **IKONIKUS HOLDUDVAR**

Florence talán leginkább sikeres és meghatározó ötlete nyomán meggyőzte férjét, hogy a gazdasági problémák ellenére csábítsanak építészeket, bútortervezőket és képzőművészeket a céghez, hiszen mindketten kiterjedt kapcsolatrendszerrel rendelkeztek ezen a területen. Ígéretet tettek a tehetséges szakembereknek arra, hogy jogdíjat fizetnek majd a bútorterveik után, valamint azt is felajánlották nekik, hogy őket, mint alkotókat előtérbe helyezik, nem névtelenül, a háttérben működő folyamatként folyik majd a tervezés, termékfejlesztés.

Mіндеzt természetesen be is tartották, azóta ez már bevett gyakorlat, nem csak a Knollnál, más high-end bútorcegéknel is. Ekkor kezdték el gyártani ikonikus bútor kollekcióikat, pl. Eero Saarinen, Harry Bertoia vagy Breuer Marcell tervei alapján megvalósult darabokat.

Barátjuk, Mies van der Rohe az ikonikus Barcelona szék gyártási jogát is a Knollnak ajándékozta. Ezek a bútorok a mai napig a Knoll termékpalettájának részét képezik.

Florence és egyik legjobb barátja, Eero Saarinen építész-tervező

TEXTILEK – NŐI DIVÍZIÓ

1947-ben a Knoll textilekre szakosodott üzletágát is elindították, ahol Florence Knoll számtalan tehetséges nőt, szakembert foglalkoztatott, amerikaiakat és európai bevándorlókat egyaránt, akiket az akkori szakértő véleményvezérek sem csupán textilművészként, hanem dizájn vizionáriusokként tartottak számon. Ezek a dizájnerek innovatív szövési technikákat és mintákat hoztak az amerikai formatervezési világba. A divíziót 1950-1955-ig Haraszty Eszter, magyar származású textiltervező vezette.

TAKTILIS FELÜLETEK

A prezentálás, az ügyféllel való professzionális kommunikáció magasabb szintre emelésének számított a kézzel fogható, 3D-s kollázs vagy makettyszerű ábrázolás, ami a megvalósuló enteriőrt mutatta meg a megrendelőknek. Merev kartonra ragasztott alaprajzi vázlatról volt szó vágat mintákkal, színekkel, minden fontos anyaggal, ami majd megjelenik a térben. Mára bevett gyakorlatnak számít a lakberendezési munka során.

● **KNOLL PLANNING UNIT, A KÜLÖNLEGES EGYSÉG**

A cég üzleti sikereinek motorjaként valósították meg a Knoll Planning Unitot, azt a tervezésért felelős részleget, amely az enteriőrtervezési projektek és a sorra nyíló showroomok látványvilágának kialakításáért volt felelős. Mindig maximum 6-8 tervező dolgozott a csapatban Florence vezetésével, a legképzettebb kollégák közül válogatták ki a csúcstehetségeket. Más bútorcegéknel ekkoriban nem működött ilyen tervező szekció, az amerikai dizájn történetében először dolgoztak projekt alapon, a belsőépítészeti, a bútortervezési, textil kérdéseket egymástól elválaszthatatlanul kezelve.

Florence ekkor saját szakmaiságát is definiálta, ragaszkodott hozzá, hogy ő enteriőrtervező. „Nem vagyok dekoratőr, az egyetlen hely, amit dekorálok, az a saját lakásom.” – jelentette ki kategorikusan a szakember.

A Knoll Planning Unitnak vitathatatlan előnye volt, hogy teljeskörű szolgáltatást tudott nyújtani a komplett berendezéshez a térszervezéstől a bútortervezésig.

Több mint 70 vezető nagyvállalat főhadiszállását tervezték meg, a legnagyobb volumenű megbízások pl. az IBM, GM, Heinz, CBS, Seagram irodái voltak. Florence Knoll hitvallása szerint a jó üzlet alapja a jó dizájn, ezzel mindig levette a lábáról megbízóit.

● **ÚJ SZAKMAI SZTENDERDEK – A PROFESSZIONÁLIS ENTERIŐRTERVEZÉS ALAPJAI**

Abban az időben legfeljebb a cégvezetők irodájának berendezésekor szerződtek tervezőt. Florence viszont minden addigi hozzáállást megreformálva kérdőívekkel érkezett az alkalmazottakhoz, elengedhetetlennek tartotta, hogy kiderítse, mire van szükségük, a következtetések levonása után alkotott funkcionális tereket. A jól működő enteriőr, az elégedett munkavállalók profitot hoznak, ezt a tény új megrendelők is hamar belátták.

Koncepcionális szempontból a tervező fő vívmánya a nyílt, egyterű irodák kitalálása volt: kiszabadították az alkalmazottakat a sötét, kicsi lyukakból, a szeparáltságból, ahogyan addig dolgoztak, az újfajta elrendezés nagyfokú rugalmasságot tett lehetővé.

Florence azon túl, hogy szemléletével hozzájárult a háború utáni Amerika dizájn esztétikájához, tulajdonképpen megreformálta az összes tervezői területet, amivel kapcsolatba került. Látvány és stílus szempontból jelentős előrelépés volt, hogy sikerült leszámolni a tradicionális elrendezésű, sötét mahagóni bútorokkal berendezett irodákkal, helyettük a modernebb, letisztultabb vonalakkal rendelkező, könnyedebb, funkcionálisabb bútorok kerültek előtérbe. Előremutató elveket határoztak meg, amelyek a tér strukturálására, az arányok megértésére, a részletek kidolgozására vonatkoztak.

IMPOZÁNS ÉS OKOS BEMUTATÓTERMEK

A Knoll első bemutatóterme 1948-ban New Yorkban-ban nyitott, később sorra nyíltak az innovatív showroomok Chicagóban, San Franciscóban és Dallasban, majd Stuttgartban, Párizsban és Milánóban. Később gyárat is létesítettek Európában. Florence Knollnak kiváló üzleti érzéke volt, a művészetet és a látványt is a marketing szolgálatába állította, értékesítési célokra használta. Egy-egy bemutatóterem több volt, mint esztétikus eladótér, a bútorokat egymáshoz viszonyítva, „működés közben” is lehetett tanulmányozni. A Knoll bemutatótermeiket kutató laboroknak nevezte, számtalan design díjat nyertek, magazinok hasábjain szerepeltek, így az információ még több emberhez eljutott.

SAJÁT BÚTORTERVEK

A bútor kollekciók az említett európai származású tervezők munkáin kívül Florence saját terveivel is gazdagodtak. Mies van der Rohe Barcelona és Brno széke, Eero Saarinen Womb és Grasshopper széke, Harry Bertoia drótszéke, valamint Breuer Marcell Cesca és Wassily széke mellett Florence Knoll több mint száz bútormodellt tervezett, a Knoll kollekciójának közel felét.” Az általa életre hívott darabok tiszták, geometrikusak és elegánsak, maguk is klasszikusokká váltak. Számos múzeum gyűjteményében felállíthatók ezek a klasszikus bútorok, ugyanakkor legújabbjüket azóta is gyártják, Magyarországon is forgalmazzák. A kortárs, időtlen design, amely a teljes Knoll kínálatot jellemzi, kifinomult és modern stílust sugall, amely napjainkban is jól illeszkedik bármilyen enteriőrbe.

● **CSÚCSPROJEKTEK**

1955-ben Florence hatalmas veszteséggel szembesült, férje, Hans autóbalesetben meghalt Kubában. A tervező a tragédia árnyékából hatalmas kihívást jelentő építészeti és belsőépítészeti projektekbe menekült.

Bebizonyította, hogy férje halála után sikeresen tudja működtetni a vállalatot óriást, sőt, sikert sikerre halmozott: olyan komplex feladatokat bíztak rá, mint a General Motors központjának megtervezése, ezen a tervezési munkán Eero Saarinnel közösen dolgozott vagy a General Life Insurance Company irodája: a belsőépítészeti tervek teljes egészében a Planning Unit asztalain készültek. Ahogy Richard Schultz munkatársa később visszaemlékezett erre az időszakra, jól szemlélteti a lényegét: „Csak haladtunk az elképzeléseink mentén, úgy, ahogy gondoltuk, egyáltalán nem voltunk tisztában azzal, hogy történelmet írunk. „ Mrs. Knoll attitűdje a munkával kapcsolatban az volt, hogy sosem nézett körbe, nem érdekelte, hogy mások mit csinálnak.”

1960-ig Florence irányította a vállalatot, ekkor nyugdíjba vonult, és a kreatív igazgatói feladatokat vette át, tanácsokat adott a cégnek. Véglegesen 1965-ben vonult vissza.

1958-ban Florence hozzáment egy floridai bankárhoz, Harry Hood Bassett-hez, akivel Floridában éltek egészen a tervezőnő 101 éves korában bekövetkező haláláig. ■

